

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 14.

Sreda, 17. februarja 1932.

Leto VII.

Ponos delavstva.

Volitve v dravski banovini so se obnesle. Organizirano delavstvo je doseglo pri volitvah častno število obratnih zaupnikov. Na uspeh je delavstvo lahko ponosno in ponosno na svoje svobodne strokovne organizacije.

Delavski obratni zaupniki so zastopniki delavskih interesov v posameznih obratih. Oni so posredovalci, da želje delavstva sporočijo delodajalcem ter da posredujejo v obratih čim pravičnejšo rešitev kakršnihkoli sporov. To je torej važna pravica delavstva.

Delavci pa ne branijo svojih interesov samo potom obratnih zaupnikov. Dober obratni zaupnik mora biti tudi član svoje strokovne organizacije, kjer dobi potrebno moralno pomoč, svete, pouk itd., da lahko z uspehom vrši svoje odgovorno zaupniško mesto. Strokovne organizacije so drugi forum, kjer delavstvo lahko pove svoje želje in zahteve ter razmotriva 6 krivicah, ki se mu gode službeno ali socialnopolitično.

Organizacija je ognjišče, okoli katerega se greje in krepi prosvetno in moralno organizirano delavstvo. Tam se goji razumevanje delavskega položaja in utrjuje solidarnost, ki je v socialnih bojih tako silno potrebna.

Dober delavski zaupnik in sploh noben zavedni delavec pa še s tem ne more biti zadovoljen. Več mora hoteti, več mora znati, poznati mora socialni, gospodarski in politični položaj. Učiti se mora sam, naročati in čitati delavsko časopisje, knjige, obiskovati predavanja itd. Vsak delavec mora hoteti, da postane izobražen človek. Nič ne de, če ni imel prilike, da bi obiskoval visoke šole. To nič ne de. Delavec z resno voljo in pridnostjo si danes lahko pridobi toliko splošnega znanja in tudi specialnega o delavskih vprašanjih, da je v razumevanju kos mnogim domišljavim inteligentom. S takimi ljudmi ne more biti nikdar nič specialno delavskega. Nasprotno se pa delavec kaj naglo otrese raznih predsodkov in prav zato lahko postane prvovrsten delavec v delavskih vrstah, postane značaj, dosleden in koristen član delavskega gibanja. Ve namreč razločevati, kaj je delavstvu, delavskemu gibanju, oziroma interesom delavstva koristno.

Naš ponos, delavci, delavke, nameščenci bodi ta cilj. Pa bomo vedno in povsod vredni zaupniki delavstva. In ne samo zaupnik, vsak delavec mora stremeti po svoji popolnosti, ker se moramo boriti predvsem z duha svetlim mečem.

Pred odločilnimi boji v Šanghaju.

Japonci se z vso naglico pripravljajo na splošni in odločilni naskok na trdnjavo Vusung. Več kakor 40 japonskih vojni ladij se je zadnje dni usidralo v ustju reke Jangcekiang. Pripeljale so mnogo novih vojakov, ki jih je sedaj pred Šanghajem okoli 30.000. Tudi Kitajci so dobili iz Nankinga ojačenje in štejejo sedaj 40.000 mož, ki so pripravljeni, do zadnjega braniti trdnjavo. V neko predilnico v šanghajski mednarodni koncesiji so japonska letala vrgla več bomb in je bilo večje število delavcev pri delu ubitih. Japonski admiral Nomura se je za to opravičil pri amerškem admiralu Tayloru, češ, da se je zgodila »pomota«. Proti drugi taki »pomoti« je protestiral načelnik mednarodne pomožne akcije za kitajske poplavlence, ker so japonska letala bombardirala zasilno taborišče poplavlencev; ubitih je bilo 50 oseb.

Francoska volilna reforma sprejeta.

Burna seja.

Hrupna je bila že seja v petek v volilni komisiji. V zbornici je predlagala opozicija, da naj se proračun vrne komisiji. Predsednik vlade Laval je stavil vprašanje zaupnice, zahtevajoč, da se predlog opozicije zavrne. Zaupnica Lavalu je štela 253 glasov, proti pa je glasoval 201 poslanec.

Zbornica je nato zborovala od petka od 15. ure do sobote 13.15 ure, ki je končno sprejela volilno reformo s 322 glasovi, proti pa so glasovali štirje poslanci. Novi volilni red določa za izvolitev poslanca relativno večino — kakor angleški. V debati je govoril v imenu opozicije radikalec Herriot, rekoč, da je levica storila vse, da obvaruje splošno volilno pravico pred večinskim principom. V bodoče bodo vse leve stranke tvorile eno fronto v obrambo splošne volilne pravice. Desnica pa bo morala nositi odgovornost za svoje ravnanje. Levica je sklenila, da se ne bo več udeleževala razprave o volilni reformi ter v celoti zapustila zbornico. In tako je desnica nato sama sklepala o volilni reformi, ker je bila v večini.

Vsekakor je pa princip demokracije kršen že s tem, če večina noče upoštevati opozicije, ki šteje v zbornici nad 200 glasov.

Boj francoskih žena za volilno pravico.

Tekom zadnjih tednov, ko so se vršile v zbornici debate o novem volilnem zakonu, so francoske žene razvile velikopotezno propagando za žensko volilno pravico, ki je bila sicer v zbornici že večkrat sklenjena, a jo je senat vedno zavrnil. Vršilo se je na tisoče ženskih shodov in anket, zbirali so se podpisi, tiskale in razdeljevale brošure in letaki in z galerije zbornične dvorane so ženske glasno zahtevale svojo pravico, tako da jih je zbornična straža morala s silo odstraniti iz dvorane. Zlasti resolutna je bila nekega dne elegantno oblečena feministka, ki je z zbornične galerije metala v dvorano letake z zahtevo po ženski volilni pravici in je pri tem na ves glas dajala podudarka tej zahtevi. Morala je priti straža, da jo je odstranila, ki je imela težko nalogo: žena se je bila dala z verigo prikovati k balustradi in morali so poklicati kovača, da je verige presekali, kar je trajalo dobre pol ure. Ves ta čas je ženska pridno izrabila in vpila v dvorano, da so vsi poslanci kar ušesa zatiskali. Svoj namen je pa ženska vendar dosegla: zbornica je sprejela zakon o ženski volilni pravici. Seveda ga mora potrditi še senat.

K volitvi predsednika nemške republike.

Socialni demokrati ne postavijo kandidata.

Kakor poroča berlinski »Vorwärts« z dne 14. t. m., socialna demokracija Nemčije ne bo postavila svojega kandidata za predsedništvo republike. Izdala pa je volilno reformo proti komunističnemu in fašističnemu kandidatu. Socialna demokracija mora opustiti kandidaturo, ker preči

nevarnost, da bi sicer zmagali najreakcionarnejši elementi hohenzollernske fronte. Desničarski elementi imajo namreč namen, s svojim razkrajajočim delovanjem doseči volilni uspeh, kar bi pomenilo popolni poraz demokratske republike.

Nesoglasje med senatom in francosko vlado.

V francoskem senatu so silno nejevoljni na Lavalovo vlado, ki je volilno reformo v zbornici na znani način usilila. Včeraj se je vršila o tem debata v senatu, v kateri se očita Lavalu nespretna notranja politika. Verjetno je, da bo Laval odstopil. Novo vlado nameravajo sestaviti po večini iz senatorjev pod predsedstvom Barthona, ki bo izvedla nove volitve. Laval skuša doseči kompromis med zbornico in senatom, je pa malo verjetno, da bi ostal na krmilu še daljšo dobo.

Današnja kriza in njen obseg.

Ameriški ekonom Mills je izjavil, da prekaša sodobna gospodarska kriza vse dosedanje gospodarske motnje kapitalističnega sistema. Nadalje omenja krizo iz leta 1907—1910 in 1919—1921, ki sta v primeri z današnjim polomom pravi malenkosti. Nikakor še ne smemo pričakovati konca, pravi Mills, zakaj izgledov ni nobenih, kvečjemu še hujši propad. Izdelal si je tudi grafični pregled zadnjih treh kapitalističnih kriz in je zabeležil sedanjost z debelo črto, ki poteka vedno bolj navzdol. — Tako ekonom v cvetoči Ameriki! Kdo naj še verjame v ozdravitev kapitalistične bolezni?

Bolgarsko duši gospodarska kriza, zato namerava za inozemska plačila proglasiti moratorij.

Kongres grafičnih delavcev.

V nedeljo je bil otvorjen v Zagrebu kongres zveze grafičnih delavcev in delavk Jugoslavije. Navzočih je bilo na kongresu 25 delegatov (na vsakih 200 članov eden), deset članov centralne uprave in zastopnik čehoslovaške grafične zveze, načelnik Nemeček, tajnik mednarodnega tajništva Grundbacher in podpredsednik avstrijske tipografske zveze Anton Schmitt. Pred otvoritvijo kongresa je zapelo društvo »Sloga« »Pesem o delu«, nakar so bili pozdravni govori.

V predsedstvo kongresa so bili izvoljeni člani Regel, Eržen in Djoikić.

Zveza je imela leta 1926 še 1099 članov, danes jih šteje 4000. Za nezaposlene je izplačala zveza v minulemu letu 2.385.825 Din, za bolne članke 696.709 Din, za svoje invalide 1.480.457 Din; poleg teh velikih zneskov pa še mnogo manjših podpor ob raznih potrebah. Po odobritvi poročil je bil kongres v nedeljo zaključen in se je nadaljeval v ponedeljek.

Število nezaposlenih v Nemčiji je naraslo na 6.045.000 oseb. Kaj naj počno ti ljudje. Ali naj začno vsi doma plesti košare, kakor priporoča v inseratu neki list. Kam bomo s košarami? Ironija ne spada v isto vrsto s tragedijo socialnih razmer.

Izobrazba in zavednost sta temelja bodočnosti.

Lep razvoj Cankarjeve družbe.

Med najpomembnejšo ustanovo spada vsekakor Cankarjeva družba v Ljubljani, ki ima namen, kolikor je to mogoče v današnjih razmerah, nuditi predvsem delavstvu poučno in zabavno čtivo. Ni bila malenkost osnovati to družbo, ni bilo lahko in pred negotovostjo je stala mlada družba ob svojem početku, jeli bo našla razumevanje med delavstvom in delavstvu prijaznimi sloji. Družba je končala tretje leto svojega obstoja ter se razvila v močno kulturno postojanko, ki obeta najlepšo bodočnost.

Družba izda vsako leto štiri knjige za svoje člane za malenkostno naročnino 20 Din. Družba se je potrudila, da je nudila kar najboljši gradivo, zlasti v leposlovju in v bogato ilustriranem koledarju. Tudi za bodoče leto se je upravni odbor že posvetoval o knjižnem programu, ki bo nudil, upamo, še več ter zadovoljil vse cenjene članice in člane družbe.

Zdi se nam potrebno, da se nekoliko ozremo na minulo leto ter podamo nekaj podatkov o tej lepi organizaciji in o nje res uspešnem delu, ki seza v najskrajnejše kotičke domovine in tudi preko meje te države.

Družba ima sedaj 181 poverjenikov; članstvo pa ima družba v dravski banovini v 195 krajih in razen tega še v bivši Srbiji v 13 krajih, Bosni-Dalmaciji 6, v Hrvaški v 11 krajih. Večje število naročnikov ima družba še na Westfalskem, v Belgiji, Franciji, Zedinjenih državah, Braziliji, Argentini in v Urugvaju.

Iz teh podatkov je jasno razvidno, kako silno je razširjena Cankarjeva družba in kako velike koristi bo še lahko donasala svojim članom, čimbolj se bo povečalo število njenega članstva.

Med strokami so na prvem mestu po številu članstva železničarji, potem kovinarji, lesni delavci, rudarji, privatni nameščenci itd. Z eno besedo, predvsem so člani organizirani delavci, v veliki meri pa tudi drugi poklici in inteligenca. Povečalo se je število članstva v minulemu letu zlasti v Mariboru in okolici.

Tako je Cankarjeva družba dala svojim ljubiteljem knjige v treh letih okoli 60.000 koristnih, poučnih in zabavnih knjig. Družbi, ki vrši to veliko kulturno delo, moramo torej dati vsi, ne le poverjeniki, tudi v bodočem letu svojo moralno in finančno pomoč. Pridnost poverjenikov, ali bolje zavest poverjenikov je zbrala doslej sama blizu 5000 članov, tako, da je družba z ostalimi prijavitelji dosegla vsako leto 5000 članov.

Res so danes težke socialne razmere. Toda to ni razlog, da opustimo sodelovanje pri tej kulturni ustanovi. Družba sedaj izhaja v skromnih razmerah, bi pa ob znatno povečanem številu članov nudila rada še več, zlasti kar se tiče opreme knjig, dasi so že sedaj med vsemi podobnimi edicijami vsebinsko najboljše in tudi najboljše opremljene.

Poverjeniki že nabirajo člane za prihodnje leto. Podpirajmo jih in postanimo sami poverjeniki. To zahteva naša korist, pa tudi naš delavski ponos.

Naslov je: Cankarjeva družba v Ljubljani, Miklošičeva cesta, (palača Delavske zbornice).

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Jürgen Brand:

O solidarnosti.

Mravlja je mala, neznatna živalica; nepazljiv korak človeške noge lahko zmečka stotine teh žuželk. In vendar si zidajo v gozdu iz majhnih koščkov lesa, iz borovih in smrekinih igel mogočne grmade, ki so tako velike in težke, da bi človek tako mravljišče srednje velikosti komaj nesel. Cesar bi posamezna mravlja nikdar ne zmogla, to zmore v kratkem času na tisoče mravelj. Zakaj? Zato, ker delajo vsi ti tisoči po enotnem načrtu, za čigar izvedbo osredotočujejo in združujejo vse svoje sile. Tako raste moč slabih.

Od mravlje se lahko učimo; posameznik je slab; kjer se pa tisoči, da celo stotisoči združujejo v so-družno, solidarno celoto, tam tvori-jo ogromno moč, ki more izvršiti ve-like stvari.

Misel nezlomljive solidarnosti tvori hrbtnico vsega delavskega gi-banja; samo zato je postalo tako mogočno, samo zato zre lahko tako mirno v bodočnost, prežeto od pre-pričanja o svoji končni zmagi, ker združuje vse one milijone slabih, ki težijo gnani po enaki bedi neomajno za enakim ciljem, za osvoboditvijo od izkoriščanja in zatiranja. Solidar-nost! To je največji in najsvetejši zakon za vsakega zavednega delavca. Posameznika bi kole-sa vzgona v pridobitnem življenju poteptala, ako se pravočasno ne združi s svojimi sodruzi in sodružicami v sodružni solidarnosti. Samo v združenju je moč: samo v združe-nju se lahko varujete prevelikega iz-koriščanja in zatiranja. Solidarnost! To je žareča zvezda, ki bo privedla delavstvo iz temine bede in tlačan-stva.

Solidarnost! To je tudi zvezda delavske mladine. Ako bomo nasto-pali samo složno, potem bomo lah-ko z uspehom delovali za svojo last-no duševno osvoboditev. Ako bomo složni, bomo lahko z uspehom odo-levali številnim nevarnostim, katerim je izpostavljena delavska mladina.

Vi mladi, vi bodite zlasti prepri-čani: Ves odrasli delavski svet se čuti z vami solidarnega pri vašem delu za duševnim dvigom. Vaši očet-je in vaše matere imajo največji interes na tem, da bi bili vi obvaro-vani pred izkoriščanjem in zatira-njem in da bi se vršila vaša duševna vzgoja v duhu organiziranega prole-tarijata. Ako vas ne zapustijo, bodo podpirali vaše delo z vsemi silami, s svetom in dejanjem. Tega ne de-lajo samo iz iskrene naklonjenosti do vas, zato ker izvirate iz njihove-ga mesa in krvi. Nikakor ne, poma-gajo vam in podpirajo vas zato, ker vedo, da boste tedaj, ko bodo oni morali zapustiti bojišče, vi morali nastopiti dedščino in prevzeti naloge

starejših. Zato morate biti sposobni in zmožni, da boste to dedščino upravljali in pomnožili. Ta misel vas mora voditi pri vašem delu; potem

pa bo to delo izvršeno v duhu celo-kupnega proletarijata, v duhu delav-ske solidarnosti.

Cv. K.

Doma in po svetu.

Beograjski senat odgoden. Sena-tove seje so odgodene do dne 22. fe-bruarja. Ta teden so odsekovne seje; med drugim bo pristojni odbor štu-diral gospodarsko krizo.

Pred novimi redukcijami v Tr-bovljah? Trboveljska družba zopet grozi z okrožnico z redukcijami. Predvsem napoveduje praznovanje v soboto in ponedeljek ter opozarja na štedljivost z materialom in prepove-duje nadure. Končno obeta redukcijo delavstva. Očividno gre zopet le za pocenitev produkcije, to je za zniževanje plač.

Protí kuluku. V banovinskem svetu je bila živahna debata o kuluku. Mnenje je prevladalo, da ta davek ni za naše razmere in ga prav lahko nadomešča progresivna cestna doklada. Kuluk pa zadene marsikoga, ki javne ceste sploh ne uporablja. Ceste trpe danes največ po težkih avtomobilih. Poleg kuluka se plačujejo cestne doklade po občinah in okra-jih. To je dvojno obdavčenje, ki zahte-va revizijo. Sprejet je bil nasvet, da banska uprava intervenira pri cen-tralni vladi.

Konkurz Jugoslovenske štampe, d. d. v Zagrebu. — Narodne Novi-ne, Uradni list Savske banovine objavljajo dne 12. februarja t. l. razglas konkurza o imovini del-niške družbe Jugoslovenska štampa v Zagrebu. Terjatve se imajo prija-viti do 30. marca t. l. Jugoslovenska štampa je izdajala zagrebška dnev-nika »Novosti« in »Zagreber Mor-genblatt« ter več drugih listov.

Pravilnik o izdajanju zdravniških izpričeval. Zdravniki s pravico izvr-ševanja zdravniške prakse imajo pravico, izdajati izpričevala o zdrav-stvenem stanju ljudem, ki so jih pre-iskali. Zdravnik mora voditi zapisnik o vseh osebah, katerim izda izpri-čevala. Pisana morajo biti izpriče-vala samo v državnem jeziku. Urad-na zdravniška izpričevala izdajajo samo pristojni državni ali javni zdravniki. Zdravniki v zasebni praksi smejo izdati izpričevalo le v nujnem primeru. Izpričevala se smejo izda-jati samo na predpisanem obrazcu, ki ga izda zdravniška zbornica.

Velik mraz po vsej Evropi. V Dravski banovini je bilo v soboto zjutraj povprečno 20 stopinj mraza, ponekod tudi preko 30 stopinj; v Ta-

tri beležijo 34 stopinj mraza. V Polj-ski so se pojavila velika krdela vol-kov. V južni Italiji divjajo hudi vi-harji, v severni Italiji pa ovirajo snežni zameti železniški promet. Li-ška železnica že več dni radi velike-ga snega ne obratuje.

Usoda? Starček Andrej Gašparo-vič je bil pred nekaj dnevi odpuščen iz zagrebške bolnice. »Potepal« se je potem par dni po zagrebških ulicah, dokler ga niso v četrtek zjutraj našli v Petrovi ulici skoraj zmruženega. Odvedli so ga k prejšnjemu deloda-jalcu. Tam so ga našli v soboto zju-traj v senu na svislih mrtvega. Pra-vijo, da je umrl zaradi starostne oslabelosti. Kom'sija bo pa vzrok smrti šele ugotovila. Ni pa čudno, če je starček nekaj dni stradal, napol zmružen in tako oslabe, da se je umaknil — usmiljenju.

Stara žena. V Slovenski Bistrici v ubožnici živi viničarka Jera Jelen, ki je v soboto praznovala 103. rojstno obletnico. Rojena je bila v vasi Laporje. Omožila se je z nekim viničarjem leta 1868. Mož je kmalu umrl. Pozneje je opravljala sama vi-ničarstvo in se nahajala šele nekaj let v ubožnici, kamor so jo spravili nje gospodarji.

Pomanjkanje usmiljenja je vzrok krize ... Tržaški škof je izdal pastir-sko pismo, v katerem pravi, da je vzrok krize pomanjkanje usmiljenja. Pozno je izšla ta konstatacija, ker so celo v Rimu, neglede na gospodarske strokovnjake, sociologe in znanstve-nike sploh mnenja, da je krize kriva krivična razdelitev dober, sebičnost in egoizem kapitalizma. Zemeljska dobra so zato, da jih uživajo vsi, to je, da se pridelujejo in porabljajo za vse, ne pa, da se kupičijo v skladi-ščih in — uničujejo. Človeštvo ima torej pravico do življenjskih pomoč-kov, zato je treba delo in dobra pra-vično deliti. Vzrok gospodarske krize je torej v sistemu gospodarstva, v gospodarski krivici. Če se odpravi krivica in izvaja pravica, potem bo šele odpravljen vzrok krize, ker je v mehanizmu današnjega gospodarske-ga sistema ponavljajoča se gospodar-ska kriza neizogibna. Tako trdimo ne samo mi, ampak priznane svetov-ne gospodarske avtoritete.

Radi ponarejanja maturnih iz-pričeval je bil v Budimpešti obsojen šolski ravnatelj Köser s tremi svojimi pomagači na tri leta ječe. Tekom zadnjih let so proti visoki odškodnini izdali nad 200 izpričeval o položenih maturnih izpitih.

Oton Habsburški in Tirolci. Tirol-ci so polni verskih gorečnosti. Druga njihova čednost (menda rezul-tanta prve), je pa njihova »Kaiser-treue«. Zadnji čas je pri njih Oton Habsburški zopet zelo v modi. Tirol-ske občine ena za drugo, od velike do najmanjše, tekmujejo v tem, katera bo prej imenovala Otona Habsbur-skega za svojega častnega člana. Tu-di to je duh časa.

Volitve v dunajski občinski svet, ki je istočasno deželni odbor, se vrše, ker poteče petletna funkcijska doba, 24. aprila. Zadnje volitve so se vršile 24. aprila 1927. Novi občinski svet ne bo imel več 120 članov, ampak sa-mo 100. Volilni red bo nekoliko spre-menjen; pri drugem skrutiniju se bo do ostanki glasov šteli za vse mestne okraje skupno in se bodo dodelili po-sameznim strankam, ki bodo pri pr-vem skrutiniju dosegle vsaj en te-meljni mandat. Socijalni demokrati razvijajo že živahno volilno agitacijo.

Burna zborovanja v Berlinu. Dne 10. t. m. se je vršilo v Berlinu 23 ve-likih shodov brezposelnih. Skoro na vseh je prišlo do krvavih obračuna-vanj med nacionalnimi socialisti in komunisti, pri čemur je bila skoro vsa oprava v lokalih razbita. Veliko število oseb je bilo več ali manj ranjenih.

Macdonald gre na počitnice. Po očesni operaciji je Macdonald jako oslabe. Zaradi tega odide na daljši dopust. Konservativna »nacionalna« vlada bo potemtakem brez njegove-ga osebnega vpliva.

Moskva graja španske komuniste. Tretja internacionala je izdala pro-glas, v katerem graja nesposobnost komunistov, češ, da preveč poslušajo Trotzkega.

Kitajska zahteva sklicanje ple-narne seje Društva narodov, kar bi v tem trenutku ne delalo nobenih tež-koč, ker je itak večina v poštev pri-hajajočih diplomatov združena v Že-nevi na razorožitveni konferenci. To bi bila druga plenarna seja Društva narodov. Evropskim diplomatom za-hteva Kitajske ni nič kaj všeč.

Revolta v Novi Fundlandiji. V St. Johnu v Novi Fundlandiji je demon-striralo 2000 nezaposlenih. Njih de-putacija je zahtevala več živil. Na odgovor je čakala celo uro, nato pa so vdrli v vladno poslopje in v pi-sarno ministrskega predsednika. V gnječi so ga potolkli na tla.

Z raztopljenim železom se je po-nesrečilo v topilnici Saint Nazaire v Franciji večje število delavcev. Ko-

Izkoristite ugoden nakup ostankov v TEKSTIL-BAZARJU v Mariboru / Ostanki, meter po Din 6—, 7—, 8—, 9— in 10—

Angelo Cerkenik:

ROSA.

(Povest.)

V njej je bil občutek veseljstva tako močan, da je mirno šla preko smrti posameznika. Že v na-gonu ji je bila vsebovana zavest, da je smrt starega človeka nekaj naravnega in neobhodno potreb-nega.

Poleg vsega pa je bila njena miselna, religi-ozna vzgoja pol budistična.

Verjela je v vračanje v drugo, novo življenje. Vsaka njena misel, najsi je šla v to ali ono smer, se je nujno vračala k enemu spoznanju, k spozna-nju in doumetju, polnem utehe, veselja, z ničimer skaljivega občutja popolne sreče: da nič, kar je, ne more izginiti, da je vsaka misel, ki se je kdaj porodila, čeprav jo morebiti ni nihče nikdar izre-kel, živa, neumrjoča, večna. Verjela je fanatično, kakor budistični svetniki, kakor šinotoistični aske-ti v vračanje v novo življenje ... Ali je ni že ves sestav vsemira učil usmerjati vse verovanje edi-nole v to smer?

In ni bila li nepopisna uteha verjeti, da se bo človek vrnil v življenje prav takšno, kakršno je to, v katerem živi in ne v neko imaginarno, brezte-lesno, nečloveško življenje, nebeško življenje brez-prostornih duhov, ki ga je zametavala kot nesmi-selnost bolne dekatente srednjeveške dobe. Še vedno ji je bila bližja in bolj smiselna vera hribov-ca, ki je verjel v hudiča z rogovi in repom, v Boga z dolgo, sivo brado.

Baš v času, ko ji je umrla mati, se je začelo

brezmiselno klanje in uničevanje neprecenljivih vrednot in ustvaritev duha človekovega.

Vojna!

Ceprav je bila vojna s himno o kulturi, ki je baje prepojila baš najstrastneje vojujoči se del člo-veštva, s himno o krščanstvu, ki se je baje na novo začelo prerajati — v kričečem neskladju ... jih je bilo le malo, ki so to opazili, še manj pa takšnih, ki bi se bili upali to povedati. Kričanje je bilo brezuspešno ... Realnost je bila takšna ... Po-trebno je bilo vsaj pomagati lajšati bedo in trplje-nje tistih, ki so posredno ali neposredno trpeli na posledicah vojne.

Tako se je odločila, da pojde med bolničarke, da se posveti delu, ki je pomenilo težko popisno žrtvovanje in mučno, semtertja do neverjetnosti oga-bno, ostudno, zoprno delo, ponižanje, ki ga ma-lokdo, ki ni izkusil življenja tega poklica v po-žrtvovanju do skrajnosti, more razumeti. Rosa pa se je posvetila temu poklicu s tolikšno vnemo, da je, kakor da se je igrala, izvrševala vsa določena ji dela, marsikrat še več, z nekim zadovoljstvom nad sklenjenimi računi o dovršenem delu, z neko sladkostjo nad užitkom, ki je izviralo iz dela sa-mega ... Bili so trenutki, ko je videla v delu — zmisel življenja ...

Če je že kdaj ljubila!

— Neumno vprašanje, Bojo! Pa to je tako vsakdanje ... tako ... Kdo ni še pozdravil veliko-nočne nedelje s svojim prvim poljubom, neopojnim, čistim, kakor je čisto morje v zgodnjih jutranjih urah ob izhajajočem solncu in kdo ni še zasadil na večer pred dnevom vseh vernih duš v grob svo-jega prvega poljuba belih krizantem?

Bojo je poslušal Roso in se čudil ... Ali je bila kakšna misel, ki jo je Rosa oblikovala, a da je ne bi bil on sam že davno prežnetel v delavnici svojih misli, ali je bila kakšna prisposoba v njenih bese-dah, o kateri bi bil mogel reči, da se ni že davno razvila pred njegovimi očmi, kakor se razvije gi-banje sneznobe le ladje jadrnice ob sili lahkega ve-triča, božajočega zelenkastomodro morsko rav-nino.

Tudi njegovo življenje je bilo v mnogočem podobno njenemu.

Ko je bil še študent, se je v njem užgal plamen. Kako, zakaj ... tega ne bi mogel povedati.

Srbi, Črnogorci, Bolgari in Grki so se bili vrgli na petstoletnega vraga, zatiralca, uniče-valca kulture, človečnosti, duševnega svobodnega izživljanja — in so ga premagali!

V duhu se je boril z njimi ...

Bolgari so pod vodstvom Koburžana napadli Srbe in Bojo ni niti hip cinal ...

S srcem in dušo se je pridružil Srbom.

Princip je v Sarajevu nasproti mostu, ki vodi čez Miljačko, streljal v glavo, katero je milost božja bila določila za samodržca ...

Milost božja se je zrušila v prazen nič ...

Kronana glava je padla ...

Bojo je zagorel kakor kresni plamen ...

Jokal je ... bil je blazen — poljubljaj je Prin-

cipa. Nikdar in nikjer ga ni videl in vendar je na-tančno vedel, kakšen mu je obraz, kako ponosno zrejo njegove oči na ves Jug, kako samozavestno stoji z nogo na vratu predstiriranemu božjemu maziljencu, govoreč:

tel z 2000 kg raztopljenega železa se je prekucnil na skupino delavcev, od katerih je 9 smrtnonevarno opečenih. **Župnik skrunilec otrok.** V Neuklostru pri Dunajskem Novem mestu so zaprli tamošnjega župnika Steinerja, ker je oskrnil več otrok. Radi istega delikta je bil svoj čas premeščen iz Klausen-Leopoldsdorfa v Neukloster.

Češke svobodne strokovne organizacije in brezposelnost.

Nedavno je zborovala v Pragi plenarna seja Osrednje strokovne komisije in se je izčrpno bavila z neprestanim poostrenjem gospodarske krize. Brezposelnost narašča na vznemirljiv način. Iz posameznih industrijskih območij javljajo ponovne ustavitve obratov. Tu gre predvsem za večja podjetja s stotinami zaposlenih. Obremenitev strokovnih zvez se radi porasta brezposelnosti vedno bolj veča. Pomanjkanje med brezposelnimi je vedno huje. Število nezaposlenih radi izprti se veča. Njih položaj v zimskih mesecih je vedno bolj obupen. Zato je zadnji čas, da se z izrednimi ukrepi pride pomanjkanju med delavstvom v okoliš. Plenarna seja Osrednje strokovne komisije naglašja z vsem povdankom, da je od svobodnih strokovnih organizacij zahtevani za silni zakon nujen. Izprtih brezposelnih delavcev in nameščencev se ne sme prepustiti kar tako njihovi usodi. Svobodne strokovne organizacije so morale vzeti nase izredne storitve za te žrtve krize. Zda mora skrbeti tudi država z zakonskimi ukrepi za to, da bodo izprti brezposelni od najhujšega pomanjkanja obvarovani z zagotovitvijo odgovarjajoče podpore. V zvezi s tem je bilo ugotovljeno, da postopajo svobodne strokovne organizacije strogo po predpisih zakona o uporabi državnega prispevka za strokovniškarje brezposelne podpore, da pa, kakor to dokazuje nedavno izdani odlok ministrstva za socialno skrbstvo, gotovo strokovne organizacije ne izplačujejo svojemu članstvu nikakih podpor, same si pa pustijo dajati prispevek države. Takemu načinu postopanja je treba uradnim putem napraviti enkrat za vselej konec. Takozvani strokovnim organizacijam, ki iz lastnih sredstev ne morejo ali pa nočejo izplačevati nobenih brezposelnih podpor, se mora vzeti upravičenost do prejetja državnega prispevka. Naloga zakonodaje pa ne obstoji samo v tem, da se zagotovi brezposelnim neko na pol odgovarjajočo podporo iz javnih sredstev, nego je njena dolžnost ustvariti tudi možnost za delo. Svobodne strokovne organizacije zahtevajo širokopotezen investicijski program, ki bo enemu delu brezposelnih zagotovil zaposlitev in kruh. Predvsem pa naj se s skrajšanjem delovnega časa, z uvedbo 40-urnega delovnega tedna, ustvari delovna možnost za večji del brezposelnih. Svobodne strokovne organizacije pozdravljajo predlog ministrstva za socialno skrbstvo za uvedbo 40-urnega delovnega tedna in se obračajo z vso ostroostjo proti pobijanju tega predloga s strani podjetnikov in njihovih zvez. Na plenarni seji je prišla nevolja radi nastopa meščanskih gospodarskih zastopstev proti 40-urnemu delovnemu tednu, ki je bil organiziran v zadnjih tednih proti vsekakor upravičeni zahtevi strokovnih organizacij za skrajšanje delovnega časa, jasno do izraza. V tem nastopu tiči vzemirlija mera kratkovidnosti in malenkostnosti. Meščanskim gospodarskim politikom in podjetniškemu razredu je torej popolnoma vseeno, kaka bo usoda — radi tehničnega napredka iz produkcijskega procesa — delavcev in nameščencev. Sklenjeno je bilo povečati propagando za uvedbo 40-urnega delovnega tedna in organizirati boj za to zahtevo. V nadaljnjem poteku zborovanja se je obravnavalo še neka socialno-politična vprašanja. Dalje je zavzela seja stališče proti načinu, na kateri se razpravlja v meščanskem tisku in od nekaterih podjetniških zvez o krizi bolniškega zavarovanja. Ugotovljeno je bilo, da je današnje stanje v bolniškem zavarovanju predvsem v zvezi z od podjetnikov in od meščanskih strank pri ustrvarjanju zakona o socialnem zavarovanju izsiljeno pocenitvijo bolniškega zavarovanja z določevanjem prispevkov, s katerimi se izdatki zlasti v dobi gospodarske krize enostavno ne morejo kriti. To stanje, ki ga delavci niso zakrivali, ne sme biti igra za poslabšanje dejavne. Poleg tega se je pečala plenarna seja osrednje strokovne komisije še z nekaterimi drugimi socialno-političnimi vprašanji in je sprejela potrebne sklepe. —st.

Čitaj in razširjaj naš list! Potrebno je to, da vemo, kdo smo in kaj hočemo! Nosi še to žrtev, kakor jih nosiš že celo breme in vedi; da je boj delavstva tesno zvezan s trpljenjem in nado na boljšo bodočnost!

Vsakdo mora čitati Fr. Žgečovo knjigo

O spolni vzgoji

Stane 8 Din in se dobi v vseh knjigarnah. ---

Milijonske zgube Mauthnerjevega te nega koncerna.

Na občnem zboru v Pragi odpisana glavnica od 100 milijonov Kč na 5 milijonov Kč. — Upravni svetnik dr. Zucker izločen in se preselil v Maribor.

Čehoslovaški in avstrijski vodilni časopisi so prinesli minulo soboto obširna poročila o občnem zboru po vsej Evropi znane delniške družbe »Mauthnerjevega tekstilnega koncerna« v Pragi, ki je imel celo vrsto tekstilnih velepodjetij v Čehoslovaški in avstrijski republiki. Glavni lastniki so bili razni tekstilni magnati, predvsem pa znana dunajska banka »Kreditanstalt«, ki je doživela lansko leto strahovit polom z ogromnimi milijoni zgube. Posledica tega nečutenega bančnega poloma, kojega zgube gredo v več sto milijonov šilingov, je bil tudi propad velepodjetja »Mauthnerjevega tekstilnega koncerna«, zlasti pa še kriza, ki je pritisnila posebno na Čehoslovaškem tekstilno stroko. Pri občnem zboru dne 12. februarja so morali vsled tega ugotoviti, da je imel »Mauthnerjev tekstilni koncern« samo leta 1930

919.151 Kč, oziroma 1.534.982.17 dinarjev izgube.

Rapidno je padalo gospodarstvo tega tekstilnega koncerna v letu 1931, tako da je bil končni efekt sedaj ta, da so morali glavnico podjetja od 100 milijonov Kč odpisati na golih 5 milijonov, tako da je dejanske izgube še

95 milijonov Kč, oziroma 158.650.000 dinarjev.

Dunajska banka »Kreditanstalt« je morala vsled tega ta tekstilni koncern razpu-

stiti ter je odstopila vsa tekstilna podjetja tega koncerna čehoslovaški »Češki Živnostenski banki« v Pragi in so zato iz upravne sveta izstopili zastopniki »Kreditanstalta«, O. Deutsch, dr. Grininger in tudi lastnik mariborske tekstilne tovarne Doctor & drug.

gospod dr. Arnold Zucker,

ki je medtem tudi zapustil Dunaj, kjer je imel doslej sedež za svoja tekstilna podjetja, ista preložil v Zürich, sam pa se preselil v Maribor.

Odgovornost upravnih svetnikov.

Med upniki banke »Kreditanstalt« se odločno zahteva, da banka zahteva od upravnih svetnikov povrnitev ogromnih milijonskih izgub, ki jih je utrpela pri tekstilnih podjetjih, v katerih so bili njeni zaupniki navedeni gospodje, med njimi dr. Arnold Zucker. V Nemčiji je sodišče že v najvišji instanci principijelno odločilo, da so upravni svetniki kot zaupniki denarnih zavodov pri delniških družbah osebno z vsem svojim premoženjem odgovorni bankam za zgube, ki so jih banke utrpeli pri takšnih podjetjih. Polom zavoda »Kreditanstalt« ima torej nedogledne gospodarske posledice in bo še dolgo v ospredju zanimanja vse javnosti v Evropi zlasti pa finančnikov in gospodarstvenikov.

Ljubljana.

VIII. DELAVSKI PROSVETNI VEČER priredila ljubljanska »Svoboda« in »Zarja« v s r e d o, dne 24. februarja 1932, ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice.

Nastopili bodo solisti: sopran, tenor, bariton, violina, klarinet, duet na flauto, delavsko pevsko društvo »Cankar« in pa govorniki zbor ljubljanskega delavskega odra s Kozarjevo: Mi minerji. Pisatelj Angelo Cerkuvenik bo predaval o proletarski kulturi. Božič bo recital delavsko pesem. »Zarja« bo zaigrala koncertne komade.

Maribor.

Predavanje »Svobode«. V sredo, dne 17. t. m. ob 20. uri bo predaval s. prof. Stupan o temi: »Francija v 18. stoletju«.

Seja mestnega občinskega sveta v Mariboru, ki je bila sklicana za četrtek, dne 18. t. m., je preložena na torek, dne 23. t. m. Začetek seje ob 18. uri.

Zborovanje živilskih delavcev. V nedeljo, dne 14. t. m., se je vršilo v društvenih prostorih dobro obiskano zborovanje živilskih delavcev, katero je sklicala tuk. podružnica. Na zborovanju je poročal predsednik živilskih delavcev v Mariboru s. Rakuša o položaju živilskih delavcev ter o delovanju njihove strokovne organizacije, ki vedno nastopa za interese članstva in v obrambo gmočnega položaja živilskih delavcev. — Zborovanja so se udeležili številni sodruzi iz Ptuja.

Tudi »Vzajemna pomoč« v mariborski okolici. Kakšna velikanška strast, igrati loterijo s smrtjo ljudi, je zajela naše prebivalstvo zadnji čas, kaže dejstvo, da je delovala v mariborski okolici poleg Podporne sekcije »Kmetijske eksportne zadruge« tudi še podobna ljubljanska zavarovalnica »Vzajemna pomoč«, ki je bila tudi te dni zapečaten. Na vseh so ljudje zavarovali bolnike kar pri obeh teh zavarovalnicah in vrgli v to loterijo zadnje prihranke, ali pa si še spodobili v nadi, da jim bo to posojilo kmalu povrnjeno z velikim dobičkom s smrtjo nepoznanega bolnika. Tudi to kriči po temeljitem očiščenju obeh zadrug in čim najstrožjem postopanju pristojnih oblasti, katere pa morajo v bodoče prejeti poseči vmes, ne pa čakati, da bodo organizacije izzele iz obubožanega naroda denar, ki bi ga ljudje rabili za prehrano in obleko.

Izobraževalni tečaj Strokovne komisije prav lepo uspeva. Udeležencev je vedno okrog 50 do 60, ki dvakrat na teden obiskujejo po dve uri predavanja iz raznih strok. Pri vsaki uri se priključajo še tudi novi udeleženci. V četrtek je javil vodja tečajev, s. Petejan, da bo vodstvo tečajev priredilo na pomlad skupen izlet udeležencev v Ptuj, kjer si bodo ogledali grad in okolico, ter zgodovinske znamenitosti v Hajdini pri Ptuj, kjer bo tudi zgodovinar predaval o tamkajšnjih zgodovinskih ostankih.

Mestni avtobusni promet je od dne 15. t. m. zopet vzpostavljen po vseh podeželskih progah.

Jutranji tarif na mestnih avtobusnih progah. Začeni s 16. t. m. se uvede na vseh mestnih progah do 8. ure jutraj takozvani jutranji tarif (cenik). Dosedanja cena od Din 2 in 3 se znižuje na 1 in 2 dinarja.

Občni zbor požarne brambe in rešilnega oddelka. Minulo nedeljo se je vršil občni

Kako naj državljani dandanes izterjuje dolgove?

(Zanimiva zgodba izpred sodišča.)

I. Dandanes je zelo težko izterjati denar od dolžnikov. Nekateri denarja nimajo, drugi ga imajo, pa nočejo plačati, ker s tistim denarjem lažje drugod kupujejo in pri tem več zaslužijo, kakor pa, če bi plačali upniku zakonite ali pogoje obresti. Običajno si državljani pomagajo potem na ta način, da vložijo proti dolžniku tožbo. Tožbe pa navadno dolgo trajajo, preden so končane in tudi mnogo stanejo. Povrh tega se pa tožbe radi krize tako množijo, da trajajo že procesi za majhne zneske že v prvi instanci najmanj pol leta, preden so končane.

Zato si je izvolil nek občan v manjšem mestu mariborskega okrožnega sodišča malo drugačno in krajšo pot. Svoje dolžnika je enostavno v gostilni prijel za vrat in ga narahlil s sledečimi božajočimi besedami: »lump, betriger, kedaj mi boš vrnil denar?« Dolžnik je bil nad tem nepričakovanim pozdravom hudo užaljen in je vložil pri okrajnem sodišču tožbo radi žaljenja časti.

Sodnik pa je toženco oprostil. Žaljeni dolžnik pa s to sodbo ni bil zadovoljen, ampak se je pritožil na okrožno sodišče v Maribor, češ, da upnik ni bil upravičen k takšni »kritiki«. Tudi okrožno sodišče je bilo tega mnenja in je izpodbijano sodbo razveljavilo ter tožnega upnika ob sodilo radi prestopka žaljenja časti na Din 150.— denarne kazni in plačilo stroškov.

II. Kako odgovarjajo naše banke, če so dolžne?

Gornji proces je prav zanimiv za današnje čase. Ta dogodek se je izvršil sicer v nekem majhnem kraju na deželi, ko imajo ljudje pač svoje pojme o časti in dolžnikih. Toda mi smo izvedeli za še bolj zanimiv način občejanja med upnikom in dolžnikom v Mariboru, ki je sledeč:

Nek vlagatelj je imel vloženi denar, in sicer precej visok znesek pri

podružnici Ljubljanske kreditne banke,

kateri je vlogu pravilno odpovedal ter po poteku odpovedne dobe zahteval izplačilo vloge, ker je denar nujno rabil. Banka pa je izplačilo odklonila, češ, da ne sme izplačati vlog vsled odredbe društva bančnih zavodov.

zbor mariborske požarne brambe in rešilnega oddelka, ki je bil dobro obiskan. Po poročilu dosedanjega vodstva so se vršile volitve novega odbora, kjer so bili izvoljeni povečini stari odborniki z gosp. Vollerjem na čelu.

Smrtna obsodba. V petek, dne 12. t. m. je bil pred tukajšnjim kazenskim senatom obsojen na smrt na večaljši Štefan Falež, ki je obdolzhen, da je svoječasno umoril Julijano Heričovo na Gačniku. Zagovarjati pa se je moral tudi radi posilstva in še raznih drugih deliktov. Obsojenec je povsem mirno sprejel na znanje obsodbo, njegov zagovornik pa je prijavil ničnostno pritožbo.

Obdukcija. Minulo soboto se je vršila obdukcija trupla 71 letnega prevzitarja Fr. Kaučiča, ki je lansko leto meseca decembra nenadoma umrl. Ker so se pa začele po njegovi smrti širiti govorice, da pokojnik ni umrl naravne smrti, so oblasti odredile po dveh mesecih ekshumacijo trupla, pri čemur se je ugotovilo, da je Kaučič umrl vsled zastrupljenja z ogljikovim plinom. Uvedena je bila stroga preiskava in sta bila še istega dne aretirana tudi Kaučičev zet Anton Sapošnik in njegov brat Josip. Govori se tudi, da je bil pokojni Kaučič visoko zavarovan za slučaj smrti.

Opozorilo staršem! Kupujte za svojo deco sedaj za šolo samo pri nas na Slomškovem trgu 6!

Tudi Ti

se moraš zavedati, da čas hiti. Ali si v tem mesecu že pridobil »Delavski Politik« novega naročnika? Opozori na to dolžnost tudi svojega prijatelja! ---

Trbovlje.

Občni zbor podružnice Zveze rudarjev. Minulo nedeljo se je vršil v Delavskem domu občni zbor Zveze rudarjev, podružnice Trbovlje, ki je v vsakem oziru lepo uspel in pokazal, da razredna zavednost med rudarji v Trbovljah vedno napreduje. Udeležba članov na tem občnem zboru je bila naravnost rekordna; tudi razprava je bila na višku in je pokazala velik interes, ki ga imajo rudarji za svojo strokovno organizacijo. Poročilo odbora je podal predsednik s. Pliberšek, ki je iznesel obupno sliko iz življenja trboveljskih rudarjev v preteklem letu, kakor tudi težkoče, s katerimi se je morala organizacija boriti. Iz poročila je bilo tudi razvidno, da je organizacija v zvezi s težkočam imela vendarle dokaj uspeha za rudarje. Iz blagajniškega poročila, katerega je podal s. Tratnik, pa je bilo razvidno, da je bilo tudi finančno stanje kljub redukcijam in brezposelnosti zadovoljivo. Sodrugi tajnik je poročal o številnih shodih, sestankih, sejah, intervencijah itd., katere je podružnica priredila v minulem letu. Ko je še predsednik nadzorstva podal svoje poročilo, je bila po kratki in resni debati soglasno podeljena razrešnica staremu odboru. Na željo predsedstva je nato slučajno navzoči s. Petejan iz Maribora podal kratek pregled o gospodarski krizi doma in po svetu, o njenih vzrokih in posledicah za delavstvo in družbo sploh. Pojasnil je naloge strokovne organizacije v tem težkem času ter končno pozval rudarje, da vztrajajo na začetni poti in da izpopolnjujejo svojo organizacijo, ker le na ta način jim bo zagotovljen uspeh v obrambi svojih pravic. Izvajanja govornika so bila sprejeta z odobravanjem na znanje. Nato se je vršila volitev novega odbora ter je bila soglasno izvoljena predložena lista s s. Pliberškom na čelu. Pri točki raznoterosti je govoril še tajnik Zveze rudarjev s. Arh o težkem položaju, v katerem žive rudarji v celi državi, o neprestanih novih redukcijah in o smernicah organizacije v bližnji bodočnosti. Tudi njegova izvajanja so bila soglasno vzeta na znanje. Končno je govoril še s. Pliberšek, ki je očitno delo novega odbora ter opozoril na važnost volitev v bratovsko skladnico, ki se bodo vršile v nedeljo, dne 21. t. m. in pri katerih morajo trboveljski rudarji pokazati vsem svojo razredno zavednost, kakor so to storili rudarji v Zagorju, na kar je zaključil ta dobro uspeši občni zbor.

Zagorje ob Savi.

Dramatski odsek tukajšnje »Svobode« uprizori v nedeljo, dne 21. t. m. ob 18. uri v dvorani Zadrúžnega doma na Lokah, gledališko predstavo »Trije vaški svetniki«. Vprizorjena igra bo nudila vsem obiskovalcem obilo zabave. Kdor se hoče vsaj za nekaj ur rešiti vsakdanjih skrbi in težav in se prav od srca nasmejati, naj ne zamudi obiskati te predstave. Predprodaja vstopnic v Konzumnem društvu »Posavje« ter prodajalni Loke in Zagorje.

Hrastnik.

Volitve v bratovsko skladnico. V nedeljo, dne 14. t. m. so se vršile v Hrastniku volitve v bratovsko skladnico. Vloženi sta bili dve listi, in sicer: prva »Zveza rudarjev Jugoslavije«, druga pa »Združena rudarska lista«. Volitev se je udeležilo od 854 volilnih upravičencev, tako da je bilo oddano skupaj 499 glasov torej 58%, 6 glasovnic pa je bilo razveljavljenih. Za listo »Zveze rudarjev Jugoslavije«, katere nosilec je bil s. Anton Verden, je bilo oddanih 348 glasov, »Združena rudarska lista« (nosilec Ivan Kamplata) pa je dobila 145 glasov. Značilno je, da združena rudarska lista, ki je razvila ogromno agitacijo, ter je bil volilec celo avtomobil na razpolago, kljub vsem tem napotom ni zmogala. Trezno misleči delavci so si izvolili zaupnike na listi s. Verderna ki bodo — kakor že doslej — tudi v bodoče vedno zastopali le interese rudarjev. Podrobnejše poročilo o teh volitvah še sledi.

Odbor za pomoč brezposelnim steklarjem je imel pred dnevi v občinski pisarni sejo, kjer se je konstatiralo, da je radi ustavitve obrata v steklarni prizadetih v občini Trbovlje 390, v občini Dol 94, in v občini Zagorje 17 delavcev. Dalje je poročal na tej seji s. Malovrh v imenu trboveljske občine, da se predpora, katero bo občina dala za brezposelne, ne bo delila v denarju, temveč se bodo razdelila živila. Isto bo storila tudi občina Dol. Izdale se bodo posebne legitimacije, s katerimi bodo prizadeti sprejeli pri onih trgovcih, ki bodo prodali živila najceneje, podporo v živilih. Tudi podpore borze dela se

ne bodo izplačale vse v denarju, temveč dve tretjini v živežu, ena tretjina pa v denarju.

Senovo.

Delavski oder »Svobode« nam je igral za pust, dne 7. t. m., kmečko burko »Trije vaški svetniki«. Igrajo jo sedaj po deželi križem Slovenije. Stara snov, ki se je obdelovala teatersko in literarno že menda od vseh plat. Porenta, župan, Šimec, kolar in Bavdek, pek, imajo na vesti stare grehe, ki so se izravnali na ta način, da je nekdanja žrtev (dekla, črna Liza) položila svoje žreče 16 let na žrtvenik in so plačevali za nekaj, česar ni bilo. Delavski diletanti so podali igro dokaj dobro. Glavni grešnik Porenta (s. Skočir) je kot steber igre vzbudil z naravnim komičnim podajanjem mnogo smeha. Njemu enaka je bila Urška (s. Cilenškova). Fani, njeno hči, je igrala s. Sinkovič, ki je talentirana igralka in raste od igre do igre. Bahata kmetica Lahajnarca (s. Breznikarjeva) in njen neprecenljivi sinko (s. Košir) sta bili dobri figuri. Malo senzacijo v dvorani je zbudil župnik Hrastar (s. Čizmek), katerega bi, tako glede zunanosti, nastopa in govora le težko ločil od pravega podeželskega župnika. Ostale vloge so bile podane primerno. Režija (s. Baraga) je bila vestna, želeli bi bilo pri burkah le nekoliko hitrejši tempo igranja. Med odmori je igrala senovška delavska godba pod vodstvom s. Peternela, ki je postal po odhodu s. Kralja njen novi kapelnik. Šolska dvorana je bila nabito polna, kar je dokaz, da zanimajo stremeljenja »Svobode«, ki je igrala že tudi več resnih gledaliških komadov, tudi širše naše občinstvo.

Ptuj.

Gostilniške cene. Dne 5. t. m. se je vršila na občini anketa, katero je sklicalo sresko načelstvo glede določitve cen v gostilnah, restavracijah in hotelih. Gostilničarska zadruga je namreč predložila sreskemu načelstvu nižji cenik, kakor aprovizacijskemu odboru mestne občine. Ob prijavi te ankete se je pokazalo, kako zastopniki gostilničarjev skrbijo za revne sloje, za koje niso mogli popustiti Din 0.50—1.— pri hrani, ki pride v poštev za širše sloje prebivalstva, kot so to predlagali zastopniki sreskega načelstva in zastopniki konsumentov. Obstoj eksistence sili ba je gostilničarje k višjim cenam, ker delajo sicer z »izgubo«! vendar vidimo, da se jim godi dobro in, da njihovi družinam ničesar ne manjka. Kaj jim mar brezposelnosti, ki bi radi delali, služili in plačali četudi po ljubljanskih cenah, za katere se neki gospod tako ogreva. Do sporazuma ni prišlo in upamo, da bo sresko načelstvo v očigled bedi znalo najti korake, s katerimi se bo prisililo gospodarje k cenam, ki odgovarjajo sedanjemu času. — Konsumenti.

Studenci pri Mariboru

Ljudska univerza v Studencih. V četrtek, dne 18. t. m., ob 19. uri bo predaval gosp. dr. Varl o jetiki. Predavanje bo ponazoroval film. Vstop dece je dovoljen samo v spremstvu staršev.

Jesenice.

»Najdenec«, kmečka žaloigra, ki jo je spisal s. Franc Škrli, se je v nedeljo, dne 7. t. m., in zopet dne 14. t. m. z lepim uspehom uprizorila. Igra pravzaprav ni žaloigra, ampak drama, ki učinkuje na nekaterih mestih celo malo komično — kot je življenje

zmes tragike in komike. Dasi snov igre ni več tako nova in čeprav drama na nekaterih mestih peša, je bilo pri številni publiku mnogo, mnogo zanimanja za igro in njen potek. Skoda je, da je igra starinska, skoro taka, kakršne nam je včasih kdo serviral v lepih rodoljubnih namenih. Ako čuti sodrug avtor v sebi resnično moč ustvarjenja, potem mu priporočamo, da seže v živo sodobno življenje, ki ga gotovo bolje pozna kot pa kmečko življenje pred 50 leti. Le tako bo imelo ustvarjanje oderskih del popolni pomen. Igro je režiral sodrug Škrli sam. — Igralci in igralki so se potrudili, kar se od njih vedno pričakuje. Igra je potekla brezhibno, vsi so se v svoje vloge vživeli, vsi so po svojih močeh pripomogli do lepih predstav. Avtorju gre vsekakor priznanje za trud in delo. To je razumelo tudi občinstvo, ki je sprejelo novo igro s toplimi simpatijami.

Književnost.

Literatura.

Izšla je prva številka »Literature«, mesečnega časopisa za znanost in umetnost, ki ga urejuje znani hrvatski novelist in esejist S. Galogaža. V novem letu bo izhajala »Literatura« povečana za 16 strani v vsaki posamezni številki. Prva številka prinaša naslednjo vsebino: R. Venkov razpravlja o umetnosti in produkcijskih odnosih. Zanimiva razglabljanja. I. Knežević ima objavljeno novelo »Tvorinica Lux«. To novelo so nagradili na umetniškem konkurzu literature. Ravnotako je bila nagajena tudi Racinova novela: U kamenolomu. Poleg ostalega čitva moramo omeniti kratko kritiko knjig »Cankarjeve družbe« (i. Frol), nato Zogovičev: Književnost zaostalih, satirični Žunov odlomek iz angleškega političnega življenja »Dan premirja«, ostre Galogažine »Književne marginalije«, Barbussov odlomek o književniku Romain Rollandu, Neve-rovo črtico »Duša seljaka Ivana« itd. Zelo posrečene so tudi risbe in slike Tiljak — ribari, Babič — Bogec, Kongres kmetijskih književnikov v Rusiji z Gorkijem na čelu, Hegedušičev crtež itd. »Literatura« priporočamo!

SREČKE državne razredne loterije se dobe sedaj tudi v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg 6. Sodrug, tam jih kupujte!

Kulturni pregled.

Bratko Kreft in njegove režije.

Ljubljana, začetkom februarja t. l.

Ljubljana je za te bridke čase dobila svojo senzacijo. Opera je v režiji Bratka Krefta postavila na deske dvoje novitet: »Carmen« in »Trije mušketirji«. Zdaj gledališče ni več prazno. Ljudje se tro pred blagajno in trgačo za vstopnice.

Čudno, ali ne? Saj se tarna o krizi, o pomanjkanju denarja in vsem močnem. Zdaj pa naenkrat ničesar ne manjka. Vsega je dovolj, samo vstopnic primanjkuje in prostora v operi. Toda, saj opera ni tako majhen teater. Skoro vso jesen je bilo vzlic muziki zelo dolgočas v tem nanovo prebeljenem poslopju. Ljudje niti iz takozvane kulturne dolžnosti niso zahajali v ta prelepi hram naše umetnosti. Zdaj je pa vse oživelo. To je čarodejno, ali ne? Vse ve za skrivnost. Bratko Kreft je v izborni režiji pokazal, kakšen mora pravzaprav biti pravi sodobni, življenja in eksistence vredni teater. Kdor gleda in posluša staro opero »Carmen«, kaj kmalu pozabi, da je to stara opera. V njej je polno sodobnega življenja, polno elementov, ki odkrivajo in izpričujejo silen režiserjev talent. Človek ne ve, kam bi gledal. Naenkrat se znajde med ljudmi in z njimi sodoživlja. Vse več pa je pokazal Kreft v »Treh mušketirjih«. Z njimi naravnost preseneča. To je pravo zmagoslavje novega gledališča. Saj se ne more povedati in popisati, kaj je tu režiser ustvaril in kako se te ustvaritve sprejemajo. To zmore samo polnokrven gledališki človek. Ni nam do tega, da bi ugotavljali podrobnosti in se pečali z uprizorjenimi deli. Zapisati hočemo samo to, da so Kreftove režije nekaj edinstvenega in zaslužio največjo pozornost. Njemu enakega režiserja Sloveniji nimamo. Kreft je naš Gavela, naš Stanislavski.

Čudimo se le, da se njegove moči puščajo pri takih delih kot sta »Carmen« in »Mušketirji«. Kakor nikomur ne pride na misel, da bi morali najboljši pisatelji in pesniki pričeti branjarje z ugankami, tako se ne sme dopustiti, da se naš najboljši režiser zaposluje pri operetah in to vzlic temu, da pod njegovo režijo niso več to, kar navadno pričakujemo pod tem imenom. Bratko Kreft mora drugam!!! On spada v dramo in k resnim delom! To naj meročajni činitelji spoznajo, saj bodo slovenski oderski umetnosti samo koristili. Rešila se bo okostenelih form in zbežanega tavanja ter postala to, kar v današnjih časih mora biti.

Kreftove režije so dogodki v naši gledališki umetnosti in pomenijo prelom, ki je samo pot v novo, pozitivno ustvarjanje. Vsakdo mora tem režijam priznati samo uspeh in popolno zmago. Zato naj se resno premisli, kam spada po vseh pravih taka moč kot je Bratko Kreft.

Te skromne vrstice naj bodo resno opozorilo in priznanje velikemu delu.

Meh za smeh.

Dober odgovor.

Micka je kaj brhka natakara. Zadnjič ji reče neki gost: »Povejte no, gospodična, ali vas gostje nič ne nadlegujejo?« »Seveda me,« prikimata natakara. »In vsi začno z istim vprašanjem kakor vi.«

»Vaš Milček je pa cel oče, gospa Kadivčeva!« »Ne, veste, to pride od tega grdega vremenja. Drugače pa je jako zal fantek!«

Kupujte svoje potrebščine pri naših inseren-tih.

Pristopajte k zadrugi

„DELAVSKI DOM“

r. z. z. o. z. v Mariboru.

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost, da bo član te delavske zadruge.

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 kratno originalno ameriškansko

zlato nalično pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« welt«. Naroča se Administration der »Radio« welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Šolske torbice, aktovke, kovček, preobleke za kovčke, damske torbice, denarnice, pasovi itd. Istotako tudi poceni popravila v novo otvorenjeni torbarni

JOSIP KARLO, MARIBOR, Kopališka ulica šte. 2 (Scherbaumov paviljon).

Razno manufakturno blago, perilo, obleke za moške in dečke, pletenino etc. priporočajo po jako nizki ceni trdka

KARL JANČIČ Maribor, Aleksandrova c. 11

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14. preje Gosposka 9.

Šivalne stroje, gramofone, otroške vozičke, kolesa

popravlja **JUSTIN GUSTINČIČ**, mehanična delavnica, Maribor, Tattenbachova ulica 14.

Pletenine, stezniki, tudi jenski in kozmetični predmeti, potrebščine za otroke, nogavice, rokavice, ročna dela in krojaške potrebščine.

FRANC ŠKOF,

Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Naročajte in širite »Del. Politiko«.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon šte. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg šte. 6.

Posojila dajemo po ugodnih pogojih!

Vloge obrestujemo po 6 1/2 % proti trimesečni odpovedi.